

Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. 5-6 червня 2014 р. - Одеса: ОНЕУ - 2014. - 201с. (С.169-170)

Котенко Т.М.
доцент кафедри фінансів та планування
(Кіровоградський національний технічний університет)

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Аналіз стану фінансування освіти в державі останнім часом свідчить про значні відхилення між «попитом та пропозицією» в достатності забезпечення фінансових ресурсів закладів. Маючи бюджет (кошторис) навчального закладу, затверджений міністерством освіти і науки України та враховуючи рушійні сили розвитку сучасного суспільства та національної економіки - фінансів бракує.

Скорочення державних фінансових потоків зможуть витримати лише ті вищі навчальні заклади, які до цього часу вже сформували свою систему формування спеціальних фондів. Решта безперечно буде вживати примусових заходів направлених на зменшення практично всіх витрат, а саме: скасування надбавок професорсько-викладацькому персоналу; зменшення закупівель бібліотечного фонду і придбання комп'ютерної та оргтехніки; оптимізація навчального процесу, що спроможна буде досягти максимального рівня економії комунальних платежів; перехід на дистанційну форму навчання.

Зрозуміло, що чим тривалішим буде час економії, тим більш негативним в бік розвитку науки це буде направлено. Безперечно втручання держави, яка і так здійснює контроль за цим процесом завжди є доречним.

Слід звернути особливу увагу на приватні вищі навчальні заклади, які, як ми знаємо, фінансується лише за рахунок власних та залучених фінансових джерел. Вони не є тягарем на державний бюджет країни, але наслідки політики скорочення витрат «виживання» можуть також вплинути на їх перспективу працювати на ринку освітніх послуг.

Сучасний фінансовий стан вищих навчальних закладів має в своїй основі декілька факторів, серед яких основну роль відіграють проблеми формування контингенту студентів і проблеми бюджетного дефіциту.

За досвідом європейських країн діяльність різних акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій, які будуть оцінювати якість не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, що отримали випускники. При цьому рейтинг ВНЗ буде обґрунтовувати фінансову політику при формуванні політики бюджетування.

Бюджет – це кількісне відображення плану, інструмент координації та контролю за його виконанням. Об'єктом бюджетування є джерела фінансування, доходи та видатки, рух грошових коштів, використання матеріальних і фінансових ресурсів.

Можливості диверсифікації доходної частини бюджету вищого навчального закладу, як некомерційної організації, суттєво обмежені

Тому основні зусилля науковців і практичних працівників ВНЗ спрямовані на управління витратною частиною бюджету. Серед методів, що забезпечують ефективне управління фінансами найбільшого розповсюдження в останні роки одержала раніше згадана система бюджетування.

Грамотно поставлене бюджетування дозволить вирішити безліч проблем у сфері управління державним утворенням, в тому числі дозволить оптимізувати обмежені

ресурси бюджету, підвищити результативність функціонування ВНЗ і якість наданих послуг, виявити і проконтролювати фінансові потоки ВНЗ та їх підрозділів.

Провівши аналіз кількості державних вищих навчальних закладів в країнах Європи, а також враховуючи, що Україна рухається саме в напрямок співпраці з європейськими країнами і це буде однією з конкурентних вимог рівня якості отриманої освіти. Ми впевнені, що кількість вищих навчальних закладів має бути скорочена до рівня 1-3 ВНЗ профільних в кожній своїй галузі. На нашу думку впливає ще той факт, що найближчим часом кількість випускників шкіл та технікумів і коледжів буде істотно зменшена. Також з кожним роком все більше випускників шкіл надають переваги навчатися за кордоном.

Безперечно, все це спонукає ВНЗ вживати різні заохочення та стимулювання в навчальному процесі, але рівень доходів населення, вартість оплати за навчання та якість отриманої освіти іноді не пов'язані між собою.

На нашу думку, рівень привабливості навчальних закладів для студентів окрім обраної сучасної спеціальності, буде мати місце одночасно з практикою за фахом, досвідом роботи паралельно з навчанням та практикою за кордоном. Рейтинг навчального закладу додає авторитетність професорсько-викладацького персоналу, рівень матеріально-технічного оснащення, сучасні технології в навчальному процесі.

З урахуванням, що на сьогодні держава спроможна платити лише захищені статті фінансування вищих навчальних закладів, слід запроваджувати ряд платних послуг, які не будуть обтяжливими для студента, не будуть «обов'язковими» в навчальному процесі, але при цьому будуть вкрай необхідними з точки зору ефективності в системі управління навчальним закладом.

Впровадження системи децентралізованого управління фінансами в вищих навчальних закладах України з їх неоднорідністю за розмірами, організаційною структурою, напрямками підготовки фахівців, не повинно носити обов'язкового, а тим більш кампанійського директивного характеру. Впровадженню такої системи в кожному окремому закладі повинні передувати ретельний аналіз ефективності діючої в ВНЗ системи управління фінансами і на цій підставі визначення доцільності переходу на нову систему, створення відповідних структурних підрозділів та вертикалі підпорядкування, контролю і відповідальності, прогнозування одержання позитивних кінцевих результатів.

Список використаних джерел

1. Зверяков М.І. Методика впровадження системи бюджетування у вищих навчальних закладах // Електронний ресурс. Доступ до ресурсу - [rectors.odessa.ua>ua/uploads/rishenny-rady2/dokla...](http://rectors.odessa.ua/uploads/rishenny-rady2/dokla...)

2. О.В.Куклін. Напрями оптимізації фінансового механізму вищого навчального закладу // Електронний ресурс. Доступ до ресурсу - <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/1005/1/Kuklin.pdf>